

De grave langs de Lodderstraat.

Tijdens de regenperiodes van de laatste jaren heeft men in Gemert op vele plaatsen last gehad van het water wegens de gebrekkige afvoer. Ik zag dat o.a. op de Lodderdijk, waar het water, dat voor de Rips bestemd was, grote plassen vormde, hier en daar zelfs bijna tegen de huizen aan. Kort daarop lag op dezelfde plaats de grond open, vermoedelijk voor het leggen van nieuwe afvoerbuizen.

Dit deed me denken aan een "conden voor de regeerders der heerlicheijt Gemert", gedateerd 20 november 1614, die ik kort geleden onder de ogen kreeg. Ook in dat jaar had men langs de Lodderdijk last van het water, omdat de sloot die oostwaarts langs de weg liep en er nog loopt, hier en daar dicht zat. De eenvoudigste oplossing voor dit probleem zou natuurlijk geweest zijn, dat ieder langs zijn eigen grond de sloot open-gemaakt had. Vermoedelijk zijn er grondgebruikers bij geweest die er geen direct belang bij hadden en zodoende gebeurde er niets. Oudere mensen van die tijd herinnerden zich echter dat de eigenaars of gebruikers van de gronden, die langs die weg lagen of de mensen die aan die kant van de weg woonden, verplicht waren tot onderhoud van de sloot. Daarom werd er een soort kort geding aangespannen tegen die onwillige personen.

Als getuigen werden opgeroepen Lambert Hendrik Beekmans, oud 90 jaar, Aart Joosten 76 jaar, Lambert Dirk Goossens 72 jaar, Peter Lamberts 73 jaar en Jan Willems Verhofstad 73 jaar. Dezen verklaarden allen onder ede, "datte graven beneven de Lodderstaet Oostwarts gelegen eertijds open plegen te wesen om het water aff te laten loopen nae de Rupse van den eenen eynde totten anderen ende datter verscheydene schaepskoyen aen de Lodderstraet plegen te staen, daer voer dat verscheyden schoren over de grave plegen te liggen om het water daer onder doer te lopen."

Aert Joosten verklaart, dat hij zelf in een van de huizen langs de Lodderdijk heeft gewoond, waar nu zijn schoonzoon woonde en dat hij van zijn vader had gehoord, "datter schoren plegen te liggen voir den huijse ende schuere waer Claes Jans sijn schoensoene nu tegenwoirdich is woenende". Ook Dirk Goossens verklaart, dat hij indertijd zelf over de sloot voor zijn huis schoren heeft gelegd.

Op dezelfde dag nog, waarop de getuigen werden gehoord, vaardigden de schepenen van Gemert een ordonnantie uit, waarin de eigenaars of de gebruikers van de gronden oostwaarts van de Lodderdijk "sullen gehouden zijn elck sijnen grave beneven de Lodderstraet aldair gelegen te openen en uyt te vegen.....ende daer schooben te leggen voer syn erve",.. Binnen veertien dagen moest aan het bevel voldaan zijn op straffe van twee gulden.

De vorster W. Hartmans moest de ordonnantie aan de betrokken personen bekend maken, wat hij blijkens zijn verklaring van 23 november 1614 gedaan heeft. Door Jan Cluytmans de secretaris werd deze verklaring bevestigd.

M.H.J. Pennings.

BURENHULP BIJ OVERLIJDEN in Gemert anno 1926.

Pastoor Poell z.g. was een secure man. Daarom heeft hij in 1926 eens precies genoteerd, waaraan de burenen zich te houden hadden in geval er iemand in de buurt kwam te overlijden.

Om twee, schijnbaar tegengestelde, redenen lijkt het mij nuttig, er in Gemerts HEEM iets over te zeggen. De eerste reden is, dat er hier en daar in Gemert nog iets bewaard is gebleven van deze gebruiken, en de tweede reden is, dat men deze mooie burenplicht vergeten is. Pastoor Poell zegt het volgende:

"Is iemand, die boven de plechtige communie is, voorzien van het heilig oliesel, dan wordt de rozenkrans gebeden. Is de persoon gehuwd, dan moet de eertsvolgende gehuwde persoon de rozenkrans aanzeggen en zijn huis hiervoor beschikbaar stellen. Kan dat niet, dan de daarop volgende (steeds in de richting van de kerk gerekend. v.d.W.). Weduwen hoeven nergens voor te zorgen, maar voor haar zorgen ook gehuwde personen. Voor een ongehuwde zorgt het naaste meisje, dat boven de plechtige communie is. Pozenkrans drie dagen achtereen 's-avonds, doch 's-zondags 's-middags.

Is iemand overleden, dan moet de naaste buur of een huisgenoot zorgen, dat hij afgelegd wordt. De naaste buur moet zorgen, dat de eerstvolgende middag de klok wordt geluid door minstens 10 man, drie maal luiden met korte pauze.